

Фархадов Фархад Габілович,
ад'юнкт відділу докторантури та
ад'юнктури Національної академії
внутрішніх справ

ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ТА ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ ПРИВЛАСНЕННЮ, РОЗТРАТІ МАЙНА АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

Взаємодія уповноважених оперативних підрозділів з органами досудового розслідування є актуальною, оскільки від цього залежить належне документування, реалізація оперативно-розшукових матеріалів і подальший процес кримінальних проваджень, а також судового розгляду.

Проблема пошуку шляхів ефективної (результативної) взаємодії є дуже важливою, гострою, має практичний і соціально корисний характер.

Найчастіше завдяки тільки добре організованій взаємодії між оперативними підрозділами та органами досудового розслідування, розкриваються й успішно розслідуються кримінальні правопорушення щодо привласнення, розтраті майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем [1, с. 135].

Отже, з урахуванням латентності даних кримінальних правопорушень проявів, складності кваліфікації дій зловмисників, які наділені ознаками спеціального суб'єкта вчинення злочину, для оперативних підрозділів ключове значення має визначення форм взаємодії зі слідчими, що потребує упорядкування та узгодженості їх спільних дій [2, с. 18 – 19].

Законодавчо визначеними підставами взаємодії оперативних підрозділів та органів досудового розслідування під час протидії привласненню, розтраті майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем є:

а) *спільність мети і завдань* оперативних працівників і слідчого – лише об'єднуючи свої зусилля, органи досудового розслідування та оперативних підрозділів зможуть ефективно їх вирішити;

б) *однакова юридична сила процесуальних актів оперативних підрозділів і слідчого* – протоколи процесуальних дій, складених співробітниками оперативних підрозділів, мають таке ж доказове значення як і протоколи, складені слідчим;

в) *необхідність використання можливостей оперативного підрозділу і слідчого* – слідчий вправі провадити слідчі (розшукові) та

негласні слідчі (розшукові) дії (ст. 40 КПК України), оперативний підрозділ може здійснювати негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні виключно за письмовим дорученням слідчого, прокурора (ст. 41 КПК України). [3].

Отже форми взаємодії оперативних підрозділів та органів досудового розслідування під час протидії привласненню, розтраті майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем є: а) процесуальні та б) організаційні.

До *процесуальних форм* взаємодії (які регулюються КПК України) відносяться:

1) надання допомоги слідчому при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 40 КПК України);

2) доручення і вказівки слідчого щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 40, 246 КПК України).

У відповідності до вимог Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» оперативний підрозділ зобов'язаний виконувати письмові доручення слідчого, вказівки прокурора та ухвали слідчого судді суду і запити повноважних державних органів, установ та організацій про проведення оперативно-розшукових заходів [4].

На практиці іноді виникає необґрунтоване звуження кола питань, що стосуються доручення слідчих, а також шаблонність у підході до цієї роботи. Ця ситуація вимагає докорінної зміни.

3) фіксація та передача слідчому (прокурору) результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 252 КПК України).

Отже, алгоритм взаємодії щодо організації та проведення НСРД під час розслідування привласненню, розтраті майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем має такі складові:

- складання слідчим клопотання про надання дозволу на проведення НСРД (ч. 2 ст. 248 КПК) та погодження його з прокурором (ч. 3 ст. 246 КПК);

- подання клопотання про надання дозволу на проведення НСРД слідчому судді, у межах територіальної юрисдикції якого перебуває орган досудового розслідування (голова чи інший визначений ним суддя апеляційних судів АРК, областей м. Києва, Севастополя (ст. 247 КПК);

- розгляд клопотання слідчим суддею впродовж шести годин від моменту отримання такого звернення за участі слідчого (прокурора) (ч. 1 ст. 248 КПК) і якщо злочин відповідної тяжкості, за можливості отримати докази, які мають значення для провадження (ч. 3 ст. 248), і неможливості отримати їх іншим шляхом (ч. 2 ст. 246 КПК), постановлення ухвали про дозвіл на проведення НСРД;

- складання слідчим у двох примірниках доручення на проведення НСРД на офіційному бланку органу досудового розслідування та надання його разом із ухвалою слідчого судді керівнику органу, під юрисдикцією якого перебуває місце вчинення кримінального правопорушення і в складі якого функціонують орган розслідування та/або оперативні підрозділи, уповноважені на проведення НСРД. Залежно від розслідуваного злочину та статусу особи, щодо якої проводяться НСРД, інших чинників слідчий за погодженням з керівником органу досудового розслідування відповідного рівня може доручати проведення НСРД керівнику іншого правоохоронного органу, серед іншого й того, під юрисдикцією якого не перебуває місце вчинення кримінального правопорушення, з обґрунтуванням такої необхідності.

До *організаційних (непроцесуальних) форм* взаємодії (тих, які передбачені відомчими нормативними актами), відносяться:

- узгоджена діяльність у складі СОГ ;
- погоджене планування спільних негласних слідчих (розшукових) дій ;
- обмін оперативно-значимою інформацією (зокрема, з використанням можливостей криміналістичних та оперативних обліків).

Отриману інформацію про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, а також про події і факти, які можуть сприяти їх розкриттю та досудовому розслідуванню, оперативні працівники доповідають рапортом (ініціативний рапорт) безпосередньому керівникові, який після ознайомлення надсилає цей рапорт відповідному керівнику органу, підрозділу поліції для розгляду і направлення до органу досудового розслідування і підрозділу кримінальної поліції для використання цієї інформації під час розкриття та досудового розслідування кримінального правопорушення;

- спільне використання криміналістичних та оперативно-технічних засобів тощо ;
- консультації;
- координація проведення негласних слідчих (розшукових) дій ;
- спільний аналіз причин і умов, що сприяють вчиненню злочину, та обговорення запобіжних заходів [5].

Список використаних джерел

1. Керевич О. В. Процесуальні та психологічні основи взаємодії слідчого та органу дізнання в ході розкриття і розслідування злочинів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Керевич О. В. – К., 2006. – 265 с.

2. Волобуєв А. Ф. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами при розслідуванні економічних злочинів / А. Ф. Волобуєв // Форум права. – 2006. – № 1. – С. 16–19.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

4. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 р. // Відомості Верховної Ради, 1992. № 22. Ст. 303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

5. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

Худенко Микола Миколайович,
ад'юнкт відділу докторантури та
ад'юнктури Національної академії
внутрішніх справ

ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ПРАЦІВНИКА КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ ОСОБИСТИМ ПОШУКОМ

Однією із загальновідомих умов ефективної боротьби зі злочинністю, а саме з її організованими та небезпечними формами, є ефективне використання засобів оперативно-розшукової діяльності.

На даний час сформована об'ємна законодавча база для діяльності уповноважених оперативних підрозділів Національної поліції України, зокрема і в сегменті виготовлення та використання несправжніх (імітаційних) засобів (далі-НІЗ).

Так згідно ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію» основним завданням поліції є протидія злочинності [1].

Згідно з п. 17 статті 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» (далі – ОРД) оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності зокрема надається право створювати та використовувати несправжні (імітаційні) засоби згідно з положеннями статті 273 Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК України) [2]. У вказаній статті зазначено, що під час проведення НСРД можуть бути використані НІЗ. З цією метою допускається виготовлення та використання спеціально виготовлених речей і документів, а використання НІЗ з іншою метою забороняється [3].